

Svensk kyrkokörshistoria

Ragnar Håkanson, 2022. *Vi sjunger aldrig på sista versen. Den svenska kyrkokörens historia*. 340 s. Visby: Wessmans. ISBN 978-91-872-6714-7.

Ragnar Håkansons vackra bok har två stora förtjänster. Den ger en lättillgänglig översikt över kyrkokörernas historia i Sverige, inklusive de frikyrkliga körerna. Sådana översikter är efterlängta. Behovet av framställningar mellan wikipedia-artikeln och specialundersökningen är stort inom många områden. Här fyller boken en besvärande lucka. Den andra stora förtjänsten är de många repertoar-exemplen, ibland med stora, lättlästa notbilder. Läsaren hänvisas alltså inte enbart till författarens omdömen, utan kan själv se vad som sjöngs, och göra sig en föreställning om hur.

Bildmaterialet i boken är en stor tillgång, ofta fyndigt och verkligt illustrerande, men ibland har det liksom sprungit iväg. Den svenska kyrkokörens historia är naturligtvis inte isolerad från kyrkokörshistorien i Europa, men hela färguppslag med ”Engelsk landsbygdskör c. 1847” (s. 58f) eller ”Gosskören i Sevilla” 1889 (s. 292f) fungerar mer som dekoration än som illustration.

Boken hade behövt såväl sakgranskning som korrekturläsning ett varv till. Några exempel: referensen i not 47, s. 72, ska vara Aulén 1975, inte Eklund 1975. Försumliga körsångare fick inte ”böta vid ’pro absentia et neglegentia’” (s. 115), utan de fick böta för sin ”absentia et neglegentia” eller bara ”pro absentia et neglegentia”. Den kända Wallinpsalmen heter ”Var är den vän som överallt jag

söker” och inte så som anges på s. 142. Långt senare (s. 295) återges psalmtexten korrekt, men beskrivs däremot som att ”neologin getts ett drag av vitaliserande naturromantik”. Det är snarare så att hos Wallin ryms dels neologi och dels romantik, och denna psalm är en av hans mest romantiska. Här borde författaren använt Håkan Möllers avhandling om den wallinska psalmen (1997), särskilt s. 204 ff. Annars är Håkanson ibland mycket uppdaterad, som i beskrivningen av teologen Schleiermacher på s. 303.

Ärkebiskop Reuterdahls hållning i kyrkliga frågor illustreras (s. 109) med ett interiörfoto av ”Engelska kyrkan” i Stockholm, men inte den anglikanska Engelska kyrkan (uppförd 1864–66), vid vars invigning Reuterdahl medverkade, utan metodistpredikanten George Scotts engelska kyrka, korrekt beskriven som ”sedermera Betlehemskyrkan”.

Natanael Fransén beskrivs mycket riktigt som ”den omtalat polemiske debattören, prästen och psalmforskaren”, men hans tal om 1700-talets upplysningsfilosofi som ”anemisk och självtillräcklig” återges utan annan kommentar än den hos Wikipedia citerade från *Biblioteksbladet* 1925. Detta är tyvärr typiskt för den delvis alltför rapsodiska framställningen. Materialet är rikt och presenteras tillgängligt, men ibland blir det lösa trådar. Man får mycket riktigt veta att domprosten Peter Wieselgren i Göteborg var ”liberal” och stödde Elfrida Andrées musikaliska arbete (s. 207). Men längre fram beskrivs den Thomander-Wieselgrenska psalmboken som ”en renlärighetsrättad wallinsk psalmbok” (s. 260). Man undrar hur det går ihop. Båda beskrivningarna är korrekta, men läsaren hade behövt få veta att Wieselgren var politiskt, även kyrkopolitiskt, liberal, men teologiskt konservativ.

I litteraturförteckningen anges *Sveriges kyrkohistoria 2* som redigerad av Lennart Tegborg, Sven-Erik Pernler och Anders Piltz. Den är i själva verket författad av Sven-Erik Pernler, med fördjupningsartiklar, av vilka den här anförda av Roger Andersson är en. Här som annars är det bättre att meddela Libris bibliografiska uppgifter än att hitta på själv. En annan möjlighet är att titta på bokens titelblad. Då blir det rätt med en gång. I *Sveriges kyrkohistoria 6* har undertecknad skrivit ett kapitel ”En ny tid med nya kyrkliga böcker”, som här anförs som en särskild artikel, vilket förbryllar.

För den som är intresserad av den svenska kyrkokörens historia och söker en bred översikt, har Ragnar Håkanson gjort en stor insats. Att de frikyrkliga köreerna inkluderats är närmast nödvändigt. Särskilda körsamlingar för damköror eller för unga har lyckligt inkluderats i det synnerligen intressanta kapitlet ”Vad sjöng kyrkoköreerna?”. Boken är försedd med ett antal praktiska register över ”kompositioner, körsättningar och melodier”, köror, personer samt sakregister. Det gör den lätt att orientera sig i och att använda som uppslagsverk

Referens

Möller, Håkan, 1997. *Den wallinska psalmen*. Diss. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Anders Jarlert